

JUDAISM

OKPUKPE NA NDỊ JUDAI

Okpukpe ndi Juumalitere n'OGÉ MOSAIC, nke bu oge di n'etiti inye umu Izrel iwu Chineke, ruo n'oge ndiozi Jizos hiwere nzuko-nsọ nke Onye-nwe mgbe Jizos rigoro n'eluigwe ihe dika afọ 33 AD.

Okpukpe ndi Juu di ka okwu adighi adi ruo mgbe e nwere mba a na-akpo Juda, nke oma mgbe e kewara ala-eze ahụ uzọ abụọ a na-akpo Israel na Juda. Site n'okpukpe ochie nke uwa, nke Chineke nyere mmadu, na-eso ndi nna ochie site n'aka Abraham, Aizik na Jekob, ruo n'oge nke inye iwu, na gbadata n'agha nke Israel na Juda, ndi Hibru kwuru maka 'Torah', ntuziaka Chineke kpugheere Israel.

Ntuziaka a e nyere Israel nyere iwu okpukpe, iwu obodo, ntuziaka ahuike, iwu nri, na iwu nke ime ka o di ocha na idọ aka ná ntị. A na-achota iwu ndi a n'akwukwo Oporu, Levitikos, na Diuteronomi. Iwu ndi a nyere iwu ka e bie ndu na usoro omenala, yana emume nke ibi ugwu nke Chineke hiwere n'ogbugba ndu ya na Abraham. Ogbugba ndu a bu maka ala na nkwa nke 'mkpuru nwanji ahụ' ga-esi n'eriri ya puta. O di mkpa ka ha debe usoro omumu Abraham site na Jekob wee gbadaa site na ezinulo nke Israel ruo mgbe Onye-nzoputa ga-abia. Ibi ugwu na ihe ndeko nke usoro omumu ezinulo di mkpa ma na-esochi ya anya, o bu ezie na mgbe ufodu na mgbe ufodu ndi mmadu na-echefu nani Chineke di ndu ma fee chi ozọ ma o bu o dighi ma oli.

Okpukpe ndi Juu malitere n'ala Kenan, nke a makwara ugbo a di ka Palestine. Okpukpe ndi Juu na-abukari nkwenye na otu Chineke nke kere eluigwe na uwa wee na-achi ya n'agbanyeghi na ndi amuma, ndi nchujà na ndi eze ya. Deuteronomi 6:4-9 na-enye iwu ndi bu isi ma gunye okwu ndi a, si: "Nuru Israel: Jehova bu Chineke anyi bu otu Jehova: i ga-ejikwa obi gi dum na mkpuru obi gi dum na ike gi dum hu Jehova bu Chineke gi n'anya. Otu Chineke a nke kere uwa kpughere onwe ya nye umu Izrel n'Ugwu Sajinai ma nye iwu e dere ede nke a na-akpokari 'Iwu Iri'. Chineke nyere iwu ndi ozọ n'agbanyeghi na Mozis onye amuma ya ka ha na-eme njem n'ime ozara di n'agbata Sajinai na Jeriko.

Akuku bu isi nke okpukpe a bu ogbugba ndu, ma o bu nkwekorita nkwekorita di n'etiti Chineke na umu Abraham site n'aka nwa ya nwoke bu Aizik, na nke na-aga n'ihu n'usoro n'ezinulo Jekob, bu onye n'afọ ndi sochirinụ a kporo Israel. Ndi Israel kwetara na ha na Chineke na-enwe mmekorita ebe ha ga-anabata ma na-eke ya ofufe di ka onye na-achi ha, na-erubekwa isi n'iwu Ya: Chineke n'aka nke ya ga-anabata Israel di ka ndi Ya puru iche ma na-echeta ha. Mgbe otutu mba ndi ozọ na-ekwetaghị Chineke ma chigharikwuru chi nke onwe ha, Chineke chighariri gakwuru ezinulo Abraham na Israel ka ha buru ndi Ya na mkpuru ahụ ga-ebu Onye nzoputa ahụ e kwere ná nkwa. Izrel ga-abu mba ndi nchujà na ibi ndu n'uzọ kwekorọ n'iwu Chineke, ha ga-abukwa ihe nlereanya, ma o bu ihe àmà, nye mba ndi ozọ nke mmeso obi oma Chineke na-emeso umu mmadu.

A ga-anọ na-eke ofufe n'ulokwuu ma o bu mgbe e mesiri n'ulo nsọ, ndi nchujà si n'ebo Livai na-eduzikwa ya. Udi ofufe gara n'ihu iji aja a na-achụ maka mmehie nke ndi mmadu, di ka ndi nna ochie mere na o ga-adikwa mkpa ruo mgbe aja zuru okè, 'Nwa Aturu Chineke', ga-abia di ka ndi amuma kwuru. Odimma Israel dabere na ikwesị ntukwasị obi ha nye Chineke na nrube isi n'iwu Ya. N'akuko ihe mere eme, anyi na-ahụ na ha na-esikari n'uzọ ndi a puo ma weta ha ikpe n'ihie nke a. Akuko a na-egosi ebere Chineke, ndidi na ikpe ziri ezi. Ahumahu ha mgbe a manyere imeri ndi agha na n'ikpezu n'agha site n'ala Israel ha; oge nhujuanya ha wetara ndi amuma bu ndi nyere ha olileanya site n'amuma nke 'Mezaja' ma o bu Onye Nzoputa nke gaje ibia. Onye-nzoputa a ga-abu nke ulo nke Eze Devid ma hiwe ala-eze Ya. Amuma di iche

iche kpughere nkowa nke ndu Ya, ebe a muru ya, nhujuanya Ya, na obere ihe omume nke ndu Ya nke gagego onye O bu. A ga-akpokwa ya 'Emmanuel' nke putara 'Chineke nonyeere anyi'.

Mgborogwu nke okpukpe ndi Juu di na Bible Hibru. Akwukwo Nso a nwere Torah, Pentateuch, na Neblim, ihe odide amuma, na Ketubin, bu ihe odide ndi ozu. Okpukpe ndi Juu abughi nani okpukpe dabeere na ihe odide ochie ndi a, kamakwa na omenala ndi rabai.

Ebe o bu na e bibiri ulu nso ahu n'afu 70 AD, ebe a na-anu efe ofufe agakwaghi. Ndi mmadu agbasajila otutu ebe karja. Ndi rabai ma o bu ndi nkuzi ejirila ulu nzuko di ka ebe nkuzi; Ndi amamihe ndi Juu na-amu akwukwo nso ma keekwa odinala nke ha. Ndi rabai ndi a kuziri akwukwo-nso ndi e dere ede ma jiri ikwesi ntukwasi obi bufee odinala onu nke ha kwadoro nke Chineke nyere Moses na Sainai. A na-akpo Torah onu a Misnah ma buru nke a na-amuta ma o bu na-eburu n'isi. Udi Misnah nke mbu edere sitere na ihe di ka nari afu nke ato AD na Talmud nke Babilon, malite n'ihe di ka nari afu nke isii. Talmud bu 'nke a na-amu' nke a na-akpokwa Gomers na Aramaic. Site na nari afu nke 16, e nwere ihe odide ndi Rabbin nke gunyere nhazi nke Iwu Talmudic.

Ihe odide ndi Rabbin ndi mbu nwere nkowa nke akuku Akwukwo Nso, ufodu nsughari nke Pentateuch na akwukwo nso ndi ozu. Imu Torah putara imu ihe ndi a niile, o bughi naani Torah n'onwe ya.

Mgbe AD 70 na nupusi ha dara ada na 132-135 nke Simon Bar Kokhba duziri, okpukpe ndi Juu nwere mfu nke okwa nchu-aja ya, bu ndi a na-akparizi ugbo a. Ndi Juu enweghi ike ichikwa odinihu ha. Otutu ndi rabai putara iji mee ka ndu ime mmuo ha na nke obodo sikwuo ike. Ha kuziri nkweko na Torah na Omenala Rabbin na ndu kwa ubochi, n'agbanyeghi ekpere, omumu, na idobe odinala na ndu ezinulu.

Omenala ndi ahu kuziri na onye Juu nwere ike nweta nzoputa ebe o na-eche Chineke ka o mezu nkwa Ya iwetara Israel nile mgbaputa nke Mesaja. Ufodu ndi Rabai kuziri na o buru na ndi Juu erube isi n'iwu Torah, a ga-amanye Mesaja ahu ibja. Ulu-nzuko nke e jiworo mee ihe tupu e bibie ulu nso na kemgbe ihe di ka 400 BC maka omumu ihe na ntuziaka ugbo a ghoru ebe ofufe.

Iwu nke oge Mosis nke ofufe Temple na ichu anumanu, ma o bu mkpuru mbu nke ubi, di ka oka, agbasoghizi.

A na-echeta ubochi izu ike na ememme. A na-ekpe ekpere ugboro ato n'ubochi kwekoru n'oge ndi a churu aja n'ulu nso Jerusalem. Oru ofufe ndi Juu nwere ekpere guzoro oto gunyere aririo maka odimma na mweghachi nke Mesaja. Otu ndi ikom iri na-eguzobe ogbako maka ekpere. A na-ekpuchi isi mgbe a na-ekpe ekpere di ka ihe ngosi nke ikwanyere Chineke uguwu. Ndi Juu na-asopuru Chineke na-ekpuchi isi n'ebe nile na-amata onuno Chineke. Omumu nke Torah bukwa omume ofufe. A na-agu akuku Akwukwo Nso, Misnah, na Talmud. A na-anu igu akwukwo sitere na Torah n'ubochi izu ike na n'ututu ememme na a ga-agu Torah dum kwa afu. Igu akuku Akwukwo Nso n'ihu oha bu akuku di mkpa nke Ofufe Ulu Nzuko Alaeze.

Mitzvah putara iwu-nso, na-egosikwa omume nke onye Juu na-aza Chineke. Mitzvot, otutu Mitzvah na Torah bu emume okpukpe ndi ahu n'etiti Chineke na mmadu, na n'etiti mmadu na mmadu. Ikpe ziri ezi na-elekota mmadu bu Mitzvah, na omumu Torah bu Mitzvah.

Nye ndi Juu Otodoks, Chineke bu Mmuo, Chineke nke mmadu, nke na-adiru mgbe ebighi ebi, Chineke niile di ike na nke nwere omijiko. N'ebe ndi Juu ndi ozu no, Chineke abughi onye na-abughi onye, na ihe a na-abughi ima. O dighi ato n'ime otu, di ka Chineke bu otu Chineke. A na-ahu Jizos di ka Mesaya ugha nke na-eme ihe ike, ma o bu ezigbo onye ozizi ndi Juu nwuru n'ihu okwukwe. A naghie ele Jizos anya ma oli, ha

ekwetaghikwa na o bu ya bu Mesaya, Okpara Chineke, ma o bu na e mere ka o si n'onwu bilie. Ndi Juu Otodoks kwenyere na Mesaja ga-eweghachi alaeze ndi Juu ma chia uwa.

A ka ebi otu nwoke onye Juu ugwu n'ubochi asato n'ime ogbugba ndu Chineke na Ebreham gbara. Ma n'ime afo ndi gafeworonu, site n'oge ochie nakwa ruo n'oge ndi na-adibeghi anya, mgbanwe nwayoo nwayoo ewerewo onodu nokpukpe ndi Juu. N'ime oge ochie, enwere mmetuta sitere na mpaghara di iche iche nke uwa, okpukpe ndi Juu zutere ihe omimi na ukpuru omume - mmeghari nke pietistic, na nari afo nke 13 Spanish Cabala. Cabala bu theosophy esoteric (usoro nka ihe omuma nke a na-akuzi na nzuzo) nke na-enyocha iwu okike na-akowaghi, na ihe omuma nke Chineke. O na-akowa odidi nke chi ma na-enye nkowa ihe atu nke Torah na iwu ya. O malitere n'igwe nta ndi oka mmuta, ma o ghoru otu bu isi mgbe a chupuru ndi Juu na Spen na 1492. O bu akuko ifo, nkowa Mesaja na-akowara ndi ahụ e mere ka ha jee biri n'ala ozọ di ka ihe putara ihè ma nye ha òkè n'akuko banyere mgbaputa.

Ndi mgbanwe di iche iche nke okpukpe ndi Juu mere na Europe karisja na Germany, bu ebe o lere anya nokpukpe Protestant, na-agbanwe okwuchukwu n'ofufe, na iju otutu iwu na omenala ndi Juu. Rabbi wegbara otutu oru di ka onye ukochukwu Protestant ma mesie ukpuru omume na nkwenye na oganihu mmadu na ngwakota nke okpukpe ndi Juu omenala na mmuta ogbara ohuru.

Zionism, udi nke ihu mba n'anya omenala na ukpuru omume, no na-enweta ike n'ebe owuwa anyanwu Europe, gbanyere mkporogwu na okpukpe ndi Juu odinala na olileanya nke Mesaja ahụ na n'ikpeazu dugara na mweghachi nke steeti Israel na 1948.

Na United States, "ndi gbara oso ndu" si Europe site na 1881 ruo 1924 na ndi lanariri Oké Mgbukpo ahụ na nso nso a hiwere obodo na ogbakọ. Enwere udi di iche iche nke okpukpe ndi Juu sitere na mmeghari nke ndi otu ndi mbata na ndu America na ebe obibi otu onye ozọ. Enwere Reform, Conservative, na Otodoks jikoro mba. Otutu ogbakọ na-ejigide ikike.

Ndozighari okpukpe ndi Juu na-abukari German, ma na America o bu ndi Protestant na-emesapu aka na otu Social Gospel emetuta ya. O gbadoro ukwu na nka ihe omuma na-emesapu aka na-emesi ndi ya ike. O jigidere ufodu omenala okpukpe ya.

Okpukpe ndi Juu Conservative na-asopuru iwu ndi Juu odinala ndi raba na omume site na iji uzu mgbanwe. Ha na-enwe mmetuta nke obodo na omenala ndi Juu,

Ndi Juu Otodoks nwere odiche, otu odinala, ndi Otodoks nke oge a bu ndi na-agbali itinye odinala na ndu ogbara ohuru, yana ufodu ndi na-anwa imechi uwa ogbara ohuru.

Okpukpe ndi Juu abughizi okpukpe Mozis, ma o bu Devid, ma o bu ogbugba ndu ahụ ha na Israel gbara n'ime ozara Sainai. Agbanwewo nke ukwu kemgbe oge a doru n'agha na mfu nke ulo nsọ di na Jerusalem. Site na mgbasa nke ndi Juu na mmetuta nke uwa gbara ha gburugburu, e mere mgbanwe iji nogide na-enwe olileanya nke okpukpe mba, na nke Mesaja na-abianu.

Ihe odide ochie nke ndi amuma nke doru umu Izrel aka na nti ka ha laghachikwute Chineke tupu a doru ha n'agha, na ndi amuma dere n'oge ndoro n'agha, ruturu aka na ndi Juu na Mesaja ahụ. Aizaya dere na paragraf mbu nke akwukwo ya, si: "Nuru, O eluigwe, na nti, O uwa, n'ihu na Jehova ekwuwo okwu, Azuworo m, zulitekwa umu, ha enupuru kwa isi megide m... + kpee ikpe n'etiti mba di iche iche, baakwa otutu ndi mba;

Ndi Juu maara na nke a emebeghi n'ezie. Anyi maara na nke a emebeghi n'ezie. Kedu ihe kpatara na n'oge a ma o bu n'odinihu ga-enwe onye o bu la ga-achọ mma ogè ma o bu ikwa osisi? Site na igwe ogbara oheru maka ikọ ugbo na ikwachaa nke a ga-abu nzo kwu azu azu. Nke a bu asusu na-egosi na ndi Chineke ga-amuta ma na-eme udo. Iwu ga-esi na Jeruselem puta.

Mgbe o na-agwa Ehaz okwu n'Aizaya asaa ka Jehova nyere ihe iriba ama wee si: "N'ihia ya, Jehova n'onwe ya ga-enye gi ihe iriba ama: le, nwa agboghọ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke, o ga-akpokwa aha ya Emmanuel." (Chineke soro anyi).

Ozo n'Aisaja 9:2, "Ndi na-ejeghari n'ochichiri ahwo oké ihè, ndi bi n'ala nke onyinyo onwu, ihè amukwasikwara ha." N'amaokwu nke 6 na 7, "N'ihia na a muoro anyi otu nwa, nye anyi nwa nwoke: ochichi ga-adikwa n'ubu ya: a ga-akpokwa aha ya, ebube, Onye ndumodu, Chineke nke di ike, Nna ebighi ebi, Onyeisi nke udo. Site n'iba uba nke ochichi ya na udo ya agaghi enwe ogwugwu, na n'elu ocheeze Devid, na n'elu alaeze ya, iji dozie ya, werekwa ikpe guzosie ike, werekwa ikpe guzosie ike, were kwa ya guzosie ike, were kwa ikpe ziri ezi guzosie ike, were kwa ikpe ziri ezi site n'uche-eze-Ya guzosie ike n'ubu-Ya. Ekworo Jehova nke usu Nile nke ndi-agma gema nka rue mbe ebighi-ebi.

Aisaja 53, n'ezie malite n'isi 52:13 na-agwa anyi otutu ihe anyi puru itu anya ya. Jeremaja na-agwa anyi na isi 31: 31, "Lee, ubochi nabia, o bu ihe si n'onu Jehova puta, na Mu na ulo Israel na ulo Juda gaba ndu oheru." Amaokwu 32, "O bughidi ka ogbugba ndu nke mu na ndi nna nna ha gbara n'ubochi ahụ m'jidere ha n'aka ime ka ha si n'ala Ijpt puta; ogbugba ndu ahụ ha mebiru; o bu ezie na m bu di ha, ka Jehova kwuru."

Ezekiel na-akwado ogbugba ndu oheru a na isi 16: 60-62 na Daniel na-ekwu maka alaeze ahụ, nke a na-agaghi emebi emebi. Otutu n'ime ndi amuma sitere na Devid ruo Malakai gbakwunyere ihe n'ime nkwa ahụ nke malitere site na Abraham nke Onye-nzoputa, mkpuru nke nwanyị ahụ.

Okpukpe ndi Juu ekwughidi chi o bu la nye mmadu o bu la, ma nwee echiche nke 'otu' Chineke. Anyi maara na e nwere naanị otu Chineke. DEUTERONOMI 6:4 mere ka nka guzosie ike, si, Nuru, Israel: Jehova, bu Chineke-ayi, bu otu Jehova; Jizos, bu onye ndu ya na onwu ya ga-esochi mezuru amuma ndi e buru banyere Mesaja ahụ, kwukwara na ya bu Mezaja. Na Jon 4 ka ya na nwanyị Sameria na-ekwurita okwu n'olulu mmiri Jekob, "Nwanyị ahụ siri ya: "Amaara m na Mezaja na-abia, nke a na-akpo Kraist, mgbe o ga-abia, o ga-agwa anyi ihe niile. Jisus si ya, Mu onwem Nke naga gi okwu, O bu Ya." Jizos kwuru na ya bu Mezaja, nakwa na o bu Chineke. Na Jon 10:30 O siri, "Mu onwe m na Nna m bu otu," ma O kwuputara na ya bu Okpara Chineke na Okpara Devid. (Mmadu) Matiu 16:16 Saimon Pita siri, "I bu Kraist ahụ, Okpara nke Chineke di ndu."

Kedu otu O ga-esi buru nwa nwoke ma burukwa otu ya na Nna dika Chineke? Ndi Koloisi 1:15 na-enye anyi ntule mana o kwaghidi ihe omimi nke chi. Amaokwu nke 15 na-ekwu maka Okpara Chineke. "Onye bu onyinyo nke Chineke a na-apughidi ihu anya, onye e bu uzọ muo n'ime ihe o bu la e kere eke:" Amaokwu 16, "N'ihia na site n'aka Ya ka ekere ihe Nile, nke di n'eluigwe na nke di n'uwu, ndi a na-ahụ anya na ndi a na-apughidi ihu anya, ma ha bu ocheeze, ma o bu ochichi, ma o bu ndi isi, ma o bu ndi ochichi: ekere ihe Nile site n'aka Ya." Amaokwu 17, "O bukwu ya bu uzọ puta ihe Nile, sitekwa n'aka Ya."

O buru na Mesaja na-abia na O bu mkpuru nke nwanyị ahụ, ma o bughidi Chineke, olee otu O ga-esi ruo eru na enweghi mmehie inwe ike ibu Onye Nzoputa? (di ka aja anumanu na-emeghi ihe ojoo Chineke churu maka Adam na Iy) O dighi mmadu puru imezu ukpuru ndi ahụ. O buru na o na-abia ma buru Chineke, o dighi onye ga-ahụ Ya ebe o bu na o dighi ahụ anya anyi. Olee otu anyi ga-esi mara ma o buru na O bira,

ma ọ bụrụ na anyị enweghị ike ihu Ya? Dị ka onyinyo nke Chineke a na-apughị ihu anya, anyị nwere ike ihu Ya.

Ihe omimi nke Chineke na nkowaputa nke atumatu Ya maka anyị na uzọ Ya nile amataghị anyị. Naanị ihe Ọ hoozo ikpughe nye mmadu kemgbe otutu afọ ka a maara. Pọl onyeozị n'akwukwo ozi o degaara Ndi Efesos isi nke atọ malite n'amaokwu nke asatọ kwuru, si: "... ka m wee kwusaa ozi oma n'etiti ndi mba ozọ akụ nke Kraist, bụ nke a na-apughị ichoputacha achoputacha, meekwa ka mmadu niile hu ihe bu mkpakorita nke ihe omimi ahụ, bụ nke e zonahworo site na mmalite nke uwa n'ime Chineke, bụ Onye kere ihe niile site n'aka Jizos Kraist: Ka ọ bụrụ ugbo a, ka Chineke nwee ike inye ndi isi n'eluigwe na ike ochichị site n'ike n'ike site n'aka ndi isi nke eluigwe. nzube ebighi ebi nke O zubere n'ime Kraist Jizos Onyenwe anyi."

N'ilaghachikwa na Ndi Efesos 1:10, "Ka n'ogwugwu oge oge nile, ka o wee chikota ihe nile n'otu, ihe nile n'ime Kraist, ma nke di n'elu-igwe na nke di n'elu uwa, obuna n'ime Ya;

Ọ bụ okpukpe ndi Juu ka anyi na-achọ? Ndi Juu ọ tufuru Mesaja ahụ na-abianu? Ha aghotaghị ya, ka ha na-achọ ya? Mesaya kwesiri ikweko na nkwa 'mkpuru nwaanyi ahụ' na ihe ndi amuma dere. Ọ ga-aburiri "Chineke nonyeere anyi." Akwukwo ozi Pọl onyeozị degaara ndi Galeshia na-ekwu banyere mkpuru nwaanyi ahụ. Isi nke 3: 16-18, "Ugbo a nye Abraham na mkpuru ya ka e kwere nkwa. N'amaokwu 29 nke otu isiakwukwo ahụ, "Ma ọ bụrụ na unu bu nke Kraist, yabu na unu bu mkpuru Abraham na ndi nketa nke nkwa ahụ." Isi 4: 4, "Ma mgbe oge ahụ zuru ezu, Chineke zitere Okpara ya, nke e sitere na nwanji, onye e kpuru n'okpuru iwu."

Ọ di mkpa icho Ya, iji chota Ya. Mgbe ndi na-eso uzọ Jizos juru ya ihe mere o ji gwa ha okwu n'ilu di ka e dekozo na Matiu 13:10-13, Ọ si: "N'ihia na e nyere unu ka unu mara ihe omimi nke alaeze eluigwe, ma e nyeghi ha ya... Mak 4:12 na-agbakwunyere na nke a, "ka a ghara inwe mgbe ọ bula ha ga-agbanwe, na e wee gbaghara ha mmehie ha." Ndi Rom 11:25 na-ekwu maka ikpu isi nke Izrel... "N'ihia na achoghi m, umunna m, ka unu ghara ima ihe omimi a, ka unu wee ghara inwe uche n'echiche nke onwe unu, na kpuru isi mere Izrel n'akuku ufodu, ruo mgbe izuju nke ndi mba ozọ batara.

Ndi Rom 10:1-4 "Umunna m, obi m na-agusi m aguu ike na ekpere Chineke maka Izrelbu, ka a zoputa ha. N'ihia na ana m agba ha ama na ha na-anu oku n'obi maka Chineke, ma ọ bughị di ka ihe omuma si di. N'ihia na ebe ha namaghi ezi omume Chineke, nacho kwa ime ka ikpe nke aka ha guzosie ikeidi-nsọ, ha edoghi onwe-ha n'okpuru ezi omume nke Chineke,. N'ihia na Kraist bu nsotu iwu ka onye ọ bula nke kwere ezi omume.

Odegara ndi Hibru onye a na-ekwughị onye dere ya ji okwu ndi a malite akwukwo ozi ya, si: "Chineke, onye n'oge di iche iche na n'udi di iche iche (oge di iche iche na uzọ di iche iche) gwara ndi nna okwu n'oge gara aga site n'onu ndi amuma, n'ubochi ikpeazu ndi a site n'aka Okpara Ya, Onye O mere ka ọ bụrụ onye-nketa nke ihe nile, Onye O mere uwa nile okwu n'oge ikpeazu."

Jon 3:16, "N'ihia na Chinekeotu a hukwara uwa n'anya, na O nyere Okpara ọ muru naanị ya; ka onye ọ bula nke kwere na Ya we ghara ila n'iyi, kama ka o nwe ndu ebighi-ebi."

Jon 14:6 ."Jizos wee si ya: (Thomas) Mu onwe m bu uzọ na eziokwu na ndu: ọ dighi onye na-abjakwute Nna m ma ọ bughị site na m."

Jon 5:39-40 ."Chonu akwukwo nsọ; n'ihia na unu chere na unu nwere ndu ebighi ebi n'ime ha: ha bukwa ndi na-agba akaebe banyere m, ka unu wee nwee ndu.

Jon 5:43-47 ."/ Abjara m n'aha Nna m, ma unu anabataghị m: onye ọzọ ga-abịa n'aha nke aka ya, onye ahụ ka unu ga-anata. Olee otú unu ga-esi kwere, ndị na-asọpụrụ ibe unu, na-adighị achọkwa nsọpụrụ nke si n'ebe naanị Chineke nọ? Echela na m ga-ebo unu ebubo n'ihu Nna m: e nwere onye boro gị ebubo, ọbuna Mosis, onye ị tụtwasịrị obi. N'ihị na ọ bụrụ na i kwere na Mozis, ị gaara kwere na m, ma ọ bụrụ na o dere site na m?"

Anyị ajuọla ajujụ gbasara Evolushọn. Ebee ka nke ahụ si bịa? Anyị ajuwo ajujụ gbasara okpukpe ndị mmadụ n'oge ochie. Ebee ka ha si bịa? Anyị juru otu okpukpe ọ dị mma ka nke ọzọ? Anyị na-aju ugbo a, okpukpe ndị Juu ọ ka bụ okpukpe Chineke, dị ka Chineke nyere ya mmadụ? Dịka Chineke nyere Abraham na Israel ọgbụgba-ndụ, ọ bụ iduga na Onye Nzọpụta. (Mesaja) Ndi amuma rụturu aka n'ebe Mesaja nọ ma nye nkowa zuru ezu banyere ihe a ga-achọ. Jizos mezuru ihe ndi ahụ a choro ma kwuo na ya bụ Mesaya ahụ. Ọ bụrụ na ị kwenyeghi na Jizos bụ Mezaja ahụ (Kraist), Ọkpara nke Chineke di ndu, mgbe ahụ ikwesighi ileba anya n'ime ọgbakọ nke Kraist di ka o siri guzobe ya, ma ọ bụ na ị gaghi eleba anya na nkewa di iche iche di na 'Iso Ụzọ Kraist' iji mụta ma otu n'ime ha ka ibe ya mma.